

Nr 100.

Av herr **Vigelsbo m. fl.**, om anslag till Sveriges pomologiska förening.

I statsverkspropositionen till 1951 års riksdag uttalade departementschefen — stödjande sig på förslag av 1950 års besparingsutredning — att Sveriges pomologiska förening icke vore i absolut behov av statligt stöd för sin verksamhet och att det under de senaste åren av riksdagen anvisade statsanslaget å 15 000 kronor kunde indragas sedan anslaget för budgetåret 1951/1952 övergångsvis upptagits till ett till 10 000 kronor minskat belopp. Riksdagen biföll Kungl. Maj:ts proposition. Med anledning härav hemställde föreningens styrelse i underdånig skrivelse den 21 juli 1951, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till bidrag till Sveriges pomologiska förening för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 15 000 kronor. Framställningen tillstyrktes av lantbruksstyrelsen.

Då ärendet icke upptagits i årets statsverksproposition, få vi anföra följande.

Föreningen har alltifrån dess stiftande år 1900 varit en ideellt arbetande organisation i likhet med hushållningssällskapen, vilkas verksamhet på frukt- och bärödlingsområde föreningen i viktiga delar kompletterat och intensifierat. Sålunda har denna riksförening effektivt främjat tillkomsten av nu verksamma till länsförbund anslutna ca 1500 lokala fruktodlar- och trädgårdsföreningar med i dessa anställda ca 1 400 trädskötare, tagit initiativ till de sedan 1920 med bidrag av statsmedel anordnade trädskötarkurserna, i egen regi bedrivit annan kursverksamhet, bl. a. under femton år haft anställd särskilt kvalificerad konserveringskonsulent (lanthushållslärlärlarinna), som, innan hemkonsulentinstitutionen hos hushållningssällskapen hunnit helt utbyggas, bedrev en mycket omfattande kursverksamhet i förenklad konservering av frukt och bär m. m. Föreningen har tagit initiativ till den fruktodlingsskola, om vars inrättande 1946 års riksdag fattade beslut och som i februari 1952 börjar sin verksamhet i Urshult.

Föreningen har vidare här i landet tagit initiativet till beredning av must av frukt och bär och bekostat utbildningen i utlandet av en speciell musterkonsulent och har därigenom kunnat driva fram musterverksamheten till dess nuvarande ståndpunkt.

År 1910 startade föreningen och bedrev med väsentligen enskilda medel den försöksverksamhet, som år 1938 ledde till organisationen av statens trädgårdsförsök på fruktodlingsområdet, och redan 1903 började föreningen på föredömligt sätt växtskyddsverksamhet på samma område.

Under sin nu mer än femtioåriga verksamhet ha föreningens åtgärder

rörande sort- och produktionsfrågor, åtgärder för frukthandelns ordnande och för fruktens förvaring och användning varit av avgörande betydelse för frukt- och bärödlings ställning i landet.

Genom insamling av penningmedel kunde föreningen år 1924 förvärva landets förnämsta befintliga pomologiska bibliotek (som man stod i begrepp att avyttra till utlandet), då värderat till betydligt mer än 15 000 kronor, och överlämnade detta år 1933 som gåva till Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.

Förutom en årsskrift, som fram till 1952 omfattar sammanlagt över 12 000 trycksidor, har föreningen utgivit 15 specialbroschyrer, med ofta reviderade upplagor, vilka via hushållningssällskapen, andra länsorganisationer m. fl. utgjort en viktig vägledning såväl vid frukt- och bärproduktionens planläggning som för trädgårdsprodukternas tillvaratagande och användning. Därjämte utger föreningen sedan 1930 tidskriften Frukttodlaren (sedan 1949 i två upplagor) för södra och mellersta Sverige och sedan 1945 tidskriften Hemträdgården, tidskrift för nordsvensk trädgårdsodling. Medan den mera vetenskapliga årsskriften distribueras till föreningens ca 2 000 personliga ledamöter, gå de bägge tidskrifterna till länsförbundens (sammanslutningar av lokala frukttodlar- och trädgårdsföreningar) för närvarande ca 65 000 kollektivt anslutna ledamöter.

Under 50-årsperioden 1900—1949 ha i ledamotsavgifter, gåvor och statsbidrag influtit tillhopa 1 315 534 kronor fördelade på

	sammanlagt kronor	i medeltal per år i runt tal, kronor
ledamotsavgifter	409 184	8 134
statsbidrag	524 520	10 490
gåvor	381 830	7 636

Det råder intet tvivel om att föreningens omfattande planläggnings- och upplysningsarbete utgjort den stimulans på vilken vår nuvarande trädgårdsodling grundats. Till denna näringsgrens materiella utveckling kan givetvis anknytas även en social och estetisk. Frukttodlar och bärbuskar ha nämligen i alla tider och i alla länder varit det mest omhuldade inslaget i trädgården och kunna därför anses ha utgjort pionärer för det nu så omfattande trädgårdsintresset vid alla hem och lägenheter. Det torde därför med fog kunna hävdas, att knappast någon ideellt arbetande organisation givit åt det allmänna så mycket för så ringa allmänna bidrag.

Även om den nuvarande mycket omfattande yrkesbetonade, kommersiella frukttodlingen helt bygger på Pomologiska föreningens planläggande verksamhet och därför skäligen kunde anses bära ekonomiskt stödja denna i den mån den på föreningens och RLF:s initiativ nybildade yrkesodlarorganisationen hinner konsolideras, så är detta för närvarande icke möjligt. Föreningen ser nu som tidigare såsom sin viktigaste uppgift att väg-

leda inom den allmänna frukt- och trädgårdsodlingen; denna representeras av för närvarande omkring 65 000 till föreningen kollektivt anslutna ledamöter, vilka tillhöra de ovan nämnda ca 1 500 småföreningarna, särskilt inom tät- och industriorter, vilkas lägenhetsinnehavare ha stort behov av trädgårdskonsulents rådgivning. Här är det föreningens nyssnämnda bägge tidskrifter *Fruktodlaren* och *Hemträdgården*, som utgöra de viktigaste medlen för att sammanhålla småföreningarna, vilka utgöra upplysningshärdar till gagn för hushållningssällskapets verksamhet. De kollektivt anslutna ledamöterna erhålla endera av nämnda tidskrifter till föreningens självkostnadspris för papper och tryckning samt erlägga därjämte en s. k. indirekt årsavgift av 20 öre per ledamot, dvs. i allt ca 13 000 kronor per år, ett belopp, som givetvis icke förslår till redaktions- och övriga kostnader för nämnda del av föreningens verksamhet. Då de små lokalföreningarna arbeta med en årsavgift av 2—3 kronor, varav en mindre del går till respektive länsförbund, är det på grund av stadgeändringar m. m. förenat med åratals arbete att få till stånd sådan ändring inom dessas ekonomi att riksföreningen med stöd härifrån kan täcka de alltjämt stegrade kostnaderna för papper och tryckning.

Den beräknade nedgången i föreningens inkomster, det samtidigt sjunkande penningvärdet och de starkt stegrade kostnaderna för papper, tryck m. m. ha redan tvingat föreningen att begränsa sin verksamhet, bl. a. genom att från och med 1 april 1951 icke återbesätta en tjänst med fackutbildad assistent samt helt nedlägga sin mångåriga praktiska upplysningsverksamhet inom konserveringsområdet.

Då Pomologiska föreningens verksamhet under mer än femtio år icke varit något självändamål utan en uppgift i det allmännas tjänst och — såsom torde framgå av det anförda — utgjort en av de viktigaste hävstångerna för frukt- och trädgårdsodlingens förkovran, synes det oss alltjämt vara ett statsintresse att allmänna medel även framdeles ställas till föreningens förfogande för dess verksamhet.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte för budgetåret 1952/53 bevilja Sveriges pomologiska förening ett anslag av 15 000 kronor.

Stockholm den 21 januari 1952.

Sven Vigelsbo.

E. Pettersson,
Ersbacken.

Holger Adolfsson.